

Raadsvoorstel

Structuurversterkende maatregelen inflatie voor ondernemers
Zaaknummer: 2022-244865

Aan de gemeenteraad,

Recentelijk heeft u het raadsvoorstel: "aankpak gevolgen van inflatie", ontvangen. In dit voorstel wordt beschreven dat er een viertal doelgroepen zijn die de impact van inflatie ervaren, te weten: (1) inwoners, (2) het bedrijfsleven, (3) gesubsidieerde instellingen & verbonden partijen en (4) de gemeentelijke bedrijfsvoering. Tevens worden er zowel maatregelen voorgesteld om de ergste nood te dempen en de structuur op de lange termijn te versterken.

Het voorstel wat nu voor ligt, ziet specifiek toe op de wijze waarop de gemeente Leeuwarden het bedrijfsleven wil steunen in tijden van inflatie door middel van een pakket structuurversterkende maatregelen. In het voorstel gaan we eerst (nogmaals) kort in op de impact van inflatie op het bedrijfsleven en noemen we daarna het handelingsperspectief.

Impact op ondernemers

Ondernemers ervaren problemen door de ongekend hoge inflatie. Zo ervaren zij de impact van de prijsstijgingen van grondstoffen, materialen, producten, gas en andere brandstoffen. Tevens hebben ondernemers te maken met enorme impact door de gestegen elektriciteitsprijzen. Het gaat hierbij vooral om MKB-bedrijven die producten en goederen verkopen, waarbij veel energie nodig is. Er is voor dit soort ondernemers soms sprake van een vertienvoudiging van de energierekening. Deze partijen kunnen de gestegen kosten van hun goederen en diensten niet verder in de keten doorbelasten. Overstappen op alternatieve energiebronnen is vaak nog niet direct mogelijk aangezien er geen netcapaciteit meer is. Ondernemers staan voor scherpe keuzes: de hoge kosten doorbereken, interen op marges, de productie stilleggen of zelfs stoppen.

Wat doet het Rijk al?

Allereerst is het goed om te noemen dat het Rijk verschillende regelingen in het leven heeft geroepen om bedrijven (tijdelijk) tegemoet te komen bij de hoge energieprijzen. Ook zijn er verschillende Rijksregelingen om bedrijven te ondersteunen bij het verduurzamen en toekomstbestendig maken van hun bedrijf.

[Tegemoetkoming Energiekosten energie-intensief mkb \(TEK\) \(rvo.nl\)](#)

De Rijksoverheid is een TEK regeling (Tegemoetkoming Energiekosten energie-intensief mkb) gestart waarbij MKB ondernemingen die in aanmerking komen voor de regeling, een tijdelijke tegemoetkoming krijgen voor energiekosten. De TEK-regeling is bedoeld voor energie-intensieve MKB-bedrijven. Daardoor komen lang niet alle ondernemers in aanmerking voor deze regeling.

[Tijdelijke overbruggingsregeling tegemoetkoming energieprijzen kleinverbruikers 2022 \(CEK22\) \(rvo.nl\)](#)

Huishoudens en ondernemingen met een elektriciteitsaansluiting van niet meer dan 3x80 Ampère (kleinverbruiksaansluiting). Zij ontvangen € 190,- in november en december 2022 van hun energieleverancier.

[BMKB-Groen \(rvo.nl\)](https://rvo.nl/nl/onderwerpen/energie/verbruik/verbruiksgereguleerder)

Naast de TEK regeling, heeft het Rijk recent de BMKB-Groen regeling (Borgstelling MKB-Kredieten Groen) gestart om de financieringsmogelijkheden voor verduurzamingsinvesteringen door het midden- en kleinbedrijf (mkb) te vergroten. De Rijksoverheid heeft nog extra maatregelen aangekondigd, deze zijn echter nog niet bekend gemaakt.

[Energie-investeringsaftrek \(EIA\) voor ondernemers \(rvo.nl\)](https://rvo.nl/nl/onderwerpen/energie/verbruik/verbruiksgereguleerder)

Belastingplichtige ondernemers kunnen 45,5% van de investeringskosten van bedrijfsmiddelen op de Energielijst aftrekken van de winst. Dit verlaagt de fiscale winst.

[MIA en Vamil voor ondernemers \(rvo.nl\)](https://rvo.nl/nl/onderwerpen/energie/verbruik/verbruiksgereguleerder)

Belastingplichtige ondernemers kunnen met de MIA tot 45% en met de Vamil tot 75% van de investeringskosten van milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen en technieken op de Milieulijst aftrekken van de winst.

[Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing voor zakelijke gebruikers \(ISDE\) \(rvo.nl\)](https://rvo.nl/nl/onderwerpen/energie/verbruik/verbruiksgereguleerder)

Onder bepaalde voorwaarden worden de volgende maatregelen gesubsidieerd: Aansluiting op een warmtenet, warmtepomp, kleinschalige windturbine, zonneboiler, zonnepanelen.

Investeren in de toekomst

De hoge energie- en grondstofprijzen maken inzichtelijk dat we naar een meer duurzame manier van leven, consumeren en produceren moeten voor de lange termijn. De impact van de stijgende energieprijzen zorgt er dan ook voor dat ondernemers beginnen na te denken over de mogelijkheid om versneld te gaan verduurzamen. Vooral in tijden van economische onzekerheid, is het van belang dat bedrijven vandaag actie ondernemen om het succes van morgen te garanderen. Er ligt daarom nu een mooie kans om in te zetten op o.a. het versnellen van de energietransitie en de transitie naar de circulaire economie. Zo zorgt de energietransitie ervoor dat bedrijven minder en schone energie gaan gebruiken en bereiken we met het doorzetten van de circulaire transitie dat bedrijven minder afhankelijk zijn van (dure/schaarse) grondstoffen.

Zoals in het eerder toegezonden raadsvoorstel inflatie is genoemd, is de opgave om alles op te lossen te groot voor de gemeente. Daarom moeten de maatregelen van het Rijk en de EU het hart van de oplossing vormen, een gemeente kan daarbij slechts in de flanken iets betekenen. De rijksregelingen zullen daarom ook altijd voorgaan op gemeenteregelingen. In het kader van in de flanken iets betekenen, wil de gemeente graag een rol spelen door nu te investeren in structuurversterkende maatregelen voor de lange termijn. We willen bedrijven (versneld) laten inzetten op de energie- en circulaire transitie. Op die manier kunnen we bedrijven naast het focussen op korte termijn doelstellingen, ook laten inzetten op projecten die na deze periode van hoge inflatie voor herstel en groei kunnen zorgen.

Hiertoe stellen we een maatregelenpakket van €1,9 miljoen voor. Deze bestaat uit vier maatregelen die elkaar onderling aanvullen en versterken:

- (1) energiecoaches en energieadvies;
- (2) innovatiefonds energie- en circulaire transitie voor ondernemers;
- (3) project toekomstbestendig ondernemen in verduurzaming en energie;
- (4) omscholingstrajecten naar sectoren in de energietransitie;

We geven hieronder een beschrijving van de vier maatregelen.

Maatregel 1: energiecoaches en energieadvies

Inzet

Sinds medio november 2021 zet de gemeente Leeuwarden actief een MKB Energiecoach in voor ondersteuning van ondernemers. De MKB Energiecoach ondersteunt en ontzorgt ondernemers op het gebied van verduurzaming. De werkzaamheden van deze coach bestaan uit: een quick scan van het pand, inventariseren van wensen en mogelijkheden, bepalen van toepasselijke wetten regelgeving, uitzoeken van bijpassende subsidie- en financieringsmogelijkheden, een plan van aanpak opstellen, verbinden met partijen voor advies en uitvoering, het bewaken plan van aanpak en projectbegeleiding.

De ervaring leert dat er concrete samenwerking ontstaat door ondernemers te verbinden met lokale partijen. Dit zijn zowel partijen voor uitvoerend werk als adviserende partijen voor vergaande verduurzamingsmaatregelen. De functie van MKB Energiecoach bevindt zich nog in de pioniersfase. De doelstelling was in één jaar 30 bedrijven te ondersteunen bij verduurzamen. Deze doelstelling is overtroffen (40 bedrijven hebben zich reeds gemeld). Door de grote (en toenemende) vraag vanuit ondernemers is uitbreiding gewenst. Om uit de pioniersfase te komen is een kleinschalig team nodig, dat projectmatig samenwerkt en een keten vormt om de ondernemers hierin te ondersteunen. Dit alles in samenwerking met de Provincie en Ynbusiness en mogelijk ook in combinatie met en versterkt door externen, zoals ondernemers in de advies/duurzaamheidssector.

Advies is een noodzakelijk begin, een aanvullend budget voor een investering- en verduurzamingsfonds (eventueel revolverend) voor ondernemers is daarnaast zeer wenselijk. Het gaat hierbij om een fonds, aanvullend op Rijks- en regiogelden, voor de implementatie en uitvoering van energie- en verduurzamingsmaatregelen. Het fonds wordt met name gericht op het kleinere MKB dat niet in aanmerking komt voor bestaande 'grotere' regelingen van het Rijk.. De exacte uitwerking van de regeling volgt op een later moment. Het opzetten, communiceren en uitvoeren van deze regeling kan worden gefinancierd vanuit de klimaatakkoord-middelen die de gemeente krijgt vanuit het Rijk.

Naast het verduurzamen van panden en processen gaat het ook om gedragsverandering. Dit geldt voor zowel gebruikers als huurders van panden en de consument. Denk bijvoorbeeld aan het gesloten houden van winkeldeuren. Ook hier willen wij samen met ondernemers expertise voor inzetten door middel van ondersteunende publiekscampagnes, kennissessies aan binnenstadondernemers, etc.

Effecten

- Energiebesparing en verduurzaming.
- Toekomstbestendigheid van ondernemers, door nu aan de slag te gaan met verduurzaming is er meer kans op bestaanszekerheid van de bedrijven over een aantal jaar.
- Ketenvensterking door meer samenwerking tussen bedrijven.

Budget

Met een bedrag van €500.000 voor 2023 en €500.000 voor 2024 kunnen we de functie van MKB energicoach opschalen tot een project inclusief een (nog uit te werken) aanvullende regeling / revolverend fonds. Daarbij worden circa 250-500 bedrijven geholpen met (energie)verduurzaming.

Maatregel 2: Innovatiefonds energie- en circulaire transitie voor ondernemers

Doel

Ondernemers stimuleren om in te zetten op innovatie in de energietransitie en de circulaire economie, om op die manier het MKB toekomstbestendig te maken.

Inzet

Voor innovaties die een bijdrage leveren aan de uitdagingen op het gebied van energiebesparing, opwekking van duurzame energie, netcongestie-problematiek en circulaire economie stellen we voor om een specifieke regeling te maken "Innovatiefonds energietransitie en circulaire economie". We verwerken hierin de lessen die zijn opgedaan met het huidige Innovatiefonds. Het verschil met het revolverend fonds wat genoemd is bij maatregel 1, is dat het innovatiefonds specifiek gericht is op innovatieve oplossingen, nieuwe producten en toepassingen.

Het Innovatiefonds is een bestaande regeling en is de afgelopen jaren een bewezen instrument dat is ingezet door de gemeente Leeuwarden. Het fonds heeft als doel om innovatie en werkgelegenheid in de gemeente te stimuleren. Het fonds biedt de mogelijkheid voor het verlenen van een subsidie, lening of garantstelling en helpt het Innovatiefonds bedrijven en kennisinstellingen om kansrijke innovatieve producten en diensten voor de markt te ontwikkelen. Overigens kan over een incidentele lening of garantstelling voor specifieke gevallen ook apart en los van dit fonds besloten worden.

In geval van een subsidie gaat het om een investering van max 40% van de totale projectkosten met een maximum van €25.000, waarmee we grotere investeringen vanuit het bedrijfsleven uitlokken. Gemiddeld is ieder jaar meer dan € 1 miljoen aan investeringen uitgelokt door het verstrekken van gemeentelijke bijdragen van in totaal € 250.000 per jaar tot en met 2022. Daarnaast is er een directe werkgelegenheid van 30 FTE per jaar ontstaan waarvan verwacht wordt dat die verder uitgroeit naar 100 FTE. Er zijn elk jaar meer aanvragen dan beschikbaar budget.

Naast het uitlokken van investeringen zorgt het innovatiefonds energie- en circulaire transitie voor ondernemers ervoor dat bedrijven werken aan (innovatieve) oplossingen voor maatschappelijke opgaven. Door te investeren in plannen stimuleren we dat bedrijven (blijven) werken om een bijdrage te leveren aan deze opgaven. Specifiek is nu behoefte aan slimmere en betere

oplossingen op het gebied van de energietransitie, klimaatadaptatie, duurzaamheid en circulaire economie. In de huidige tijd van hoge (grondstof)prijzen en energiecrisis is het van belang dat het MKB blijft investeren in duurzame oplossingen om energieneutraal te worden en om een grotere bijdrage te leveren aan de circulaire economie. De innovaties kunnen geïmplementeerd worden in het bedrijf zelf maar hebben een groter effect als deze ook bij andere MKB-bedrijven toegepast kan worden én in de (sociale) woningbouw zodat daar energiebesparing en of duurzame energieoplossingen leiden tot voordelen voor de bewoners.

Effecten

- Meer inzet op de energietransitie en circulaire economie waardoor het MKB minder geraakt wordt door prijsschommelingen van energie en grondstoffenschaarste.
- Innovatieniveau van MKB wordt verhoogd en bedrijven worden daarmee toekomstbestendig.
- Bedrijven leveren een bijdrage aan brede welvaart door te werken aan innovatieve oplossingen voor maatschappelijke opgaven en transities.
- Samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen wordt verbeterd doordat ze samenwerken aan innovatieve oplossingen.
- Meer hoogwaardige banen in Leeuwarden binnen onze belangrijke sectoren (en werk voor iedereen als bijvangst van deze hoogwaardige werkgelegenheid).

Benodigd budget

Met een bedrag van €250.000 voor twee jaren (2023 en 2024) kunnen nog minimaal 10 bedrijven en kennisinstellingen ondersteund worden bij de ontwikkeling van goede innovatieve plannen die bijdragen aan de energietransitie en circulaire economie.

Maatregel 3: project toekomstbestendig ondernemen in verduurzaming en energie

Doel

Het vergroten van de kennis en het stimuleren van samenwerking tussen ondernemers op de thema's energie en verduurzaming, om het bedrijfsleven meer financiële armslag in de toekomst te geven en toekomstproof te maken. Ze toeleiden naar instrumenten en middelen, zoals Rijksregelingen en uitvoerende instanties en dienstverlening door andere partijen. En ook naar onze mogelijkheden: het energie innovatiefonds, inzet van de energiecoaches, het duurzaamheidsfonds, etc.

Inzet

In het kader van het Sociaal Economisch Impulsplan is het project toekomstproof ondernemen gestart. Voor dit project is bij 40-tal ondernemers geïnventariseerd waar hun behoefte zit op het gebied van toekomstproof ondernemen. Hier kwam duidelijk naar voren dat ondernemers momenteel voor dezelfde opgaven staan: onder meer schaarste aan/dure grondstoffen, verduurzaming om energiekosten te verlagen en de problematiek van congestie op het elektriciteitsnet. Ondernemers hebben aangegeven behoefte te hebben aan: kennisdeling, elkaar inspireren en samenwerking op dit soort thema's.

En advisering over het vervolg: wat kunnen we samen oppakken, welke partijen betrekken, welke regelingen zijn van toepassing, etc.

We willen als gemeente een faciliterende rol pakken door samen met de ondernemers, Ynbusiness en eventueel bestaande netwerken een MKB Academy (werktitel) op te zetten. Deze MKB Academy zorgt voor een programma met netwerkvondens, voor en door ondernemers. Juist in het kader van verduurzamen, energietransitie en supply chain management (onder meer korte ketens). Ondernemers zijn vaak onbewust onbekwaam. De eerste staat begin december gepland in samenwerking met Energie inspectie en FSFE (Fûns Skjinne Fryske Enerzjy).

Er liggen daarnaast concrete kansen tot verduurzaming in sectoren die samenwerking willen op toekomstproof ondernemerschap. Inmiddels zijn we gestart om samen met bedrijven het Bakery Sweets Center op te zetten, de samenwerking van de 30's (ondernemers, overheden, onderwijs) in een vereniging in de bakkerij- en zoetwarenindustrie. Juist in deze sector spelen hoge energiekosten en dure grondstoffen een grote rol. De kennis vergroten over oplossingen die duurzaamheidsinvesteringen uitlokken is ons doel. Hoe zorgen we onder meer dat de ambachtelijke en industriële bakkerij- en zoetwarenssector minder gas gaat gebruiken in de toekomst.

Vanuit ondernemers in de (rvs)maakindustrie is inmiddels hier ook al een verzoek voor. Een grote impactvolle sector, belangrijk in het streven naar korte ketens in de regio en onderscheidend nationaal en internationaal als het gaat om innovatie. Kunnen we gezamenlijk oplossingen vinden, denk aan batterijen, energiecollectieven, etc.

Effecten

- Aanjagen oplossingen voor de gestegen energiekosten - inflatie;
- Uitlokken van economische duurzaamheidsinvesteringen in de regio;
- Het bedrijfsfit houden en het vergroten van de kennis van ondernemers, waardoor er kwalitatief hoogwaardiger en bestendiger ondernemerschap ontstaat;
- Ketenvensterking en het optimaliseren van het supply chain management (korte ketens, lagere grondstofprijzen);
- Verduurzaming van bedrijfspanden activeren;
- Behoud van werkgelegenheid doordat bedrijven op de toekomst voorbereid zijn.

Budget

Met een bedrag van €200.000 voor 2023 en €200.000 voor 2024 kunnen we bij 500 tot 1000 MKB-bedrijven de kennis vergroten en ondersteuning bieden in hun stappen naar duurzaam en toekomstbestendig ondernemerschap.

Maatregel 4: omscholingstrajecten naar sectoren in de energietransitie

Doel

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt omscholen naar een groeiberoep in de energietransitie.

Inzet

In het kader van het Sociaal Economisch Impulsplan hebben we in 2022 door middel van een projectmatige en gerichte aanpak bijstandsgerechtigden

succesvol omgeschoold voor de IT sector. We hebben met het beschikbare budget 25 mensen kunnen omscholen naar een reguliere baan binnen het MKB. Dit project werkte goed doordat er een grote vraag in de markt is naar mensen met een IT achtergrond. Een andere grote succesfactor van dit project was het wegnemen van (bureaucratische) drempels en het doelgericht omscholen van inwoners voor de wensen van een specifieke werkgever. Inwoners kregen daarmee dus geen generieke opleiding maar werden door middel van deelcertificaten opgeleid in die aspecten van het vak waar werkgevers behoefte aan hebben. Doordat deze maatregel specifiek voor de gemeente Leeuwarden bedoeld is en het geen generieke omscholingstrajecten betreft, kan dit niet gefinancierd worden uit andere regelingen, zoals bijvoorbeeld de arbeidsmarktregio Fryslan (AMR).

Inwoners hebben momenteel door inflatie minder te besteden, ook onze inwoners die van de bijstand afhankelijk zijn. Daar komen de hoge prijzen voor energie nog bij waardoor inwoners moeilijker of zelfs niet meer rond kunnen komen. Tegelijkertijd staan bedrijven te springen om personeel, aangezien er een tekort aan arbeidskrachten is. Dit tekort zal naar verwachting in de toekomst alleen maar groter worden. De gemeente kan hier een verbindende rol spelen door sectorgericht omscholingstrajecten aan te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij om mensen uit de bijstand, mensen die op korte termijn werkloos raken en/of mensen die werken in een sector met weinig toekomstperspectief.

Door de hoge prijzen van fossiele brandstoffen worden ondernemers gedwongen in te zetten op versnelde vergroening en verduurzaming. Dit vergt de nodige financiële investeringen maar daarnaast vooral ook de juiste vakmensen die deze maatregelen en producten kunnen adviseren, bouwen en installeren. Vakmensen waar momenteel een groot tekort aan is. We willen hierin een koppeling maken door mensen gericht om te scholen naar beroepen zoals energiecoaches, installateurs en monteurs van zonnepanelen en warmtepompen.

Effecten

- Bijdrage aan de versnelling van de energie-transitie.
- Minder mensen in de bijstand, iedereen doet mee, bij plaatsing daling tekort uitvoering participatiewet.
- Meer banen voor inwoners binnen onze belangrijke sectoren, met een goed toekomstperspectief.
 - Personeel voor ondernemers en bedrijven.

Budget

Met een bedrag van € 250.000 kunnen we circa 50 mensen versneld omscholen en bemiddelen naar een baan in 2023 en 2024. Het bedrag is een inschatting op basis van eerdere afgeronde omscholingstrajecten. Het omscholingstraject zal hierbij gemiddeld uitkomen op een bedrag van €5.000 per persoon.

Financiën

Voor de uitvoering van bovenstaand pakket vragen we een budget van € 1,9 miljoen waar geen rekening mee is gehouden in de gemeentelijke begroting en meerjarenraming. Wij stellen u daarom voor deze extra last te dekken uit de algemene reserve.

Ter besluitvorming aan de gemeenteraad

U wordt voorgesteld om een budget van in totaal € 1,9 miljoen ter beschikking te stellen uit de algemene reserve en de begroting 2023 dienovereenkomstig te wijzigen.

Vervolgacties op hoofdlijnen

Met het vrijgeven van de middelen kan een aantal activiteiten voor het bedrijfsleven worden gestart. We zullen dit via verschillende kanalen kenbaar maken. De voorgestelde bestedingen zullen, na vaststelling, op apart zichtbare plekken in de begroting worden opgenomen. Op die manier kunnen we de besteding ervan blijven monitoren. U wordt via de reguliere P&C-cyclus en inflatiebrieven op de hoogte gesteld van de stand van zaken en resultaten.

Leeuwarden, 22 november 2022,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*